

ЛІТАРАТУРА І МАСТАЦТВА

ОРГАН МІНІСТЭРСТВА КУЛЬТУРЫ І ПРАЭЛЕННЯ СЯЮЗА ПІСЬМЕНІКАУ БССР.

№ 50 (1584) Аўторак, 27 чэрвеня 1961 года Цана 4 кап.

Дзяўчына ў блакітнай хустцы, якая вельмі падыходзіць да яе бяляга твару, усмешкаеся вяснушкамі. Дзяўчына працуе на камвольнай камбінаце і завуць яе Валенціна Сайко. Гадоў ёй няма многа — дзевятнаццаць ці дваццаць, Біяграфія ў чалавека толькі пачынаецца: скончыла школу-дзясцігодку і пайшла на камбінат. Такіх, як яна, на прадпрыемстве больш палова. Здаўляе ў Сайко багацце думак і мэр, узлет фантазіі, упэўненасць у сваіх сілах.

— Ты закончыў апрацоўку дэталі рухавіка? — пытаецца фрэйзерушчык аўтамабільнага заводу М. Кашкан у свайго сябра. — А як жа! — адказвае той. — Учора здаў. Па графіку ў мяне ёсць яшчэ дзень у запасе. Слухаеш, і становіцца зразумела тая адметная рыса маладога савецкага чалавека, рабочага, творцы: працаваць па-камуністычнаму, з аперэджаннем графіка, з выдатнай ацэнкай. У Дзень моладзі тысячы фрэйзерушчыкаў, меляроў, машыністаў паравозных калёў, класавоў рапартаваў краіне аб сваіх пэдагугіях ХХІІ з'езду Камуністычнай партыі.

НА ПЯРЭДНІМ КРАІ

У кожнага чалавека ёсць дарэгія яго сэрцу мясціны. Яны забэды кліччэ да сябе, а доўгага рудука з ім перастане ў тугу. Пачынаеш часцей успамінаць дабрыя сны, прырэнны лугі, барозкі на ўзгорку і лавіш сабе на думцы, што перш за ўсё ўспамінаюцца добрыя шчырыя сябры, твары мала знаёмых людзей, якія надобна пакінулі глыбокі след у памяці.

Ёсць такая мясціна і ў мяне. Калі пачынаюцца творчыя пошукі і пакуты, калі пераконваешся ў сваіх няўдачах, калі душы нешта хваляюць і радасці, калі падрабен добры зарад энергіі і творчага натхнення, я спяшаюся туды, дзе на поўную сілу б'юцца жывыя, дзе працуюць і творча думкі нашы сучаснікі. Я збіраюся на Нафтабуд. Пыльчэсць хлілі і паветры, і самалёт прылятае на старажытны польскай зямлі, а яшчэ праз паўгазіны рысавы аўтобус дасталяе ў юны горад нафтабудаўшчы.

Змена ўжо даўно скончылася, але нічо нават не пазіраў на гадзіннік. Час выманачаўся па зробленай рабоце. Нічо не бегаў і не мітусяў. Наадварот, здаваўся, што ўсе рухавікі вельмі павольна, але ўзбудзена і эканомна. Так робіцца кожная адказная работа.

Усе гадзіны веча рапна напружана, на ўсю сілу, загалі трактары, напяляе тросы, Іван Міхайлавіч Чарненка сваім дыржорскімі рукамі скмандаваў «Пад'ём», і саракатонная калона здрыганулася, адарвалася ад зямлі і плаўна палыла на тросах угару. Праз дзв'юццаць мінут яна ўжо стаяла на бетонным падмурку. Там ёсць «гледзчык» пабеглі да брыгадзіра і да членаў яго брыгады. Горача вышывалі іх з перамогай, а яны, сіпылы, слаўныя людзі, нібыта нічога важнага не зрабілі, ніякавата ўсміхаліся і закінувшы галовы, пазіралі на высачыную калону, што самаю выразна дэталю ўспівала ў новы пейзаж наддзвіння.

Акціўны брыль на патыліцы і вышчыры з твару пот, Іван Міхайлавіч сказаў членам свайго брыгады: — Гэта, хлопчыкі, наш першы падарунак з'езду партыі, а да Капітаніка іх будзе яшчэ не азін.

Вяртаючыся з будаўнічай пляцоўкі, я доўга думалю пра сабе і сваіх таварышаў. Як мінога трапім мы, палюгў засядаючы ў кабінетах рэдакцыі і літаратурных кансультацыяў, колькі творчай энергіі ідзе на розныя дробіцы, калі побач з намі жывуць і працуюць такія цудоўныя людзі, калі вакол нас прыгажэе зямля, саргэтая працавітымі і мудрымі рукамі савецкіх людзей. Пісьменнік не мае права не ведаць іх, не жыць іх хваляваннямі і радасцямі, клопатамі і марамі.

Усе лепшыя творы класічнай літаратуры напісаны пра сучасніка. Пушкін і Лермантаў, Гоголь і Некрасаў, Горкі і Фадзееў, Кулапа і Колас жылі жыццём сваіх сучаснікаў, разумелі іх духоўны свет, душа і думкі герою былі частка аўтарскай душы. А мы вельмі часта слухаем разумныя дэкларацыі пра вобраз сучасніка ў літаратуры, займаемся тэарэтычнымі разважаннямі аб станаўчым героі, але рэдка сустракаемся з ім, бачым яго толькі здалёк.

А трэба жыць адным жыццём з выдатнымі сіпнымі людзьмі нашча часу, засьдэ быць на пяці разнім краі, тады будзе меней праблем слухаць доўгія дэкларацыі і з'явіцца болей творцаў пра герою нашых дзён.

Сяргей ГРАХОУСКІ.

НАРОД СЛАВІЦЬ АБАРОНЦАЎ БРЭСТА

Мінула 20 год з таго дня, як на нашу зямлю павінай рынуліся падчыны ўзброеныя да зброі гітлераўскія ваякі. Адым з першых, хто прыняў на сабе азырвалы ўдар фашысцкіх неадлюдзяў, быў невялікі гарнізон Брэсцкай крэпасці. Бессмяротны подзвіг абаронцаў гэтай цытадэлі наваена ўпісан задытмі літарамі ў кнігу мужнасці, славы і воінскай доблесці нашага народа. Перад светам паўстаў яно ўсю веліч гераніцы савецкі чалавек, якога нельга скарыць, нельга паставіць на калені... Гарэла зямля. Камень не вытрымаў ішвалюага варажэа агню, распылаўся, жалеза плавілася. А савецкія людзі выстаялі, вытрымалі... Ніколі не памерне слава герояў, што перамаглі смерць, агонь.

Сакратар абкома партыі А. А. Смірноў сардэчна вітае дарэгіх гасцей, удзельнікаў геранічнай справы, гаворыць пра неўміручы подзвіг воінаў гарнізона. Пад грым аландскага на трыбуну падымаецца стойкі і мужны воін, слаўны патрыёт, Герой Савецкага Саюза П. М. Гаўрылаў.

— Мінула 20 год, — гаворыць ён, — з таго часу, як фашысты нечакана абрушылі на крэпасць і горад Брэст агонь ураганнай сілы. Больш як гадзіну былі каля 500 варажэа гармат, самалёты скінулі многія сотні тон авіябомб. Але воіны, які знаходзіліся ў крэпасці, дружным агнём сустраілі авіярэлі банды гітлераўцаў і адбілі іх атакі. Першае баявое хрышчэнне савецкай абаронцаў крэпасці. Мы далі клятву абараняць яе да апошняга дыхання.

Хваляючымі былі выступленні Героя Савецкага Саюза М. І. Мяснікова, ваенфельдшара Р. І. Абакумавай, жонкі загінуўшага абаронцы крэпасці Аляксандры Федараўны Кузняцовай.

Затым выступае сакратар ЦК КПБ П. М. Машараў. — Вялікая Айчынная вайна, — сказаў ён, — была нечуванай у гісторыі чалавечства бітвай. Увесь савецкі народ, агураваны і натхнёны Камуністычнай партыяй, узяўся супраць фашысцкага нашествя. Ён праявіў у вайне небывалы да гэтага масавы геранізм, сапраўднае веліч духу, самаахвяраванне, мужнасць і высокую арганізаванасць.

Тав. Машараў гаварыў далей аб геранічнай барацьбе беларускага народа супраць фашысцкіх захопнікаў, аб подзвігу герояў Брэсцкай абароны, аб поспехах савецкага народа ў будаўнічце камунізму.

З прывітанымі правамамі выступілі таксама сакратар гаркома камсамола Л. С. Зданевіч, машыніст Брэсцкага паравознага дэпо ударнік камуністычнай партыі А. Г. Варшукі, дырэктар Брэсцкага педінстытута Н. М. Івашкіна, намеснік начальніка Галоўнага палітычнага ўпраўлення Савецкай Арміі і Ваенна-Марскага Флоту генерал-лейтэнант М. Х. Калашнік, сакратар Люблінскага ваводскага камітэта ПАРП Эдвард Махоцкі і іншыя.

Удзельнікі пасаджэння прынялі прывітаньне пільмамі Цэнтральнаму Камітэту КПСС і Першаму сакратару ЦК КПСС. Старшын Савета Міністраў СССР тав. М. С. Хрушчова.

У выдзею 25 чэрвеня ў Брэсце адбыўся шматтысячны агульнагародскі мітынг працоўных, прысвечаны дваццацігоддзю абароны Брэсцкай крэпасці. Працоўныя горада ўсклалі на магілы воінаў вянкi, жывыя кветкі.

ЗА ВЫСОКАЕ ЗВАННЕ

Звыш 120 работнікаў кінастуды Гомельскай вобласці вядуць барацьбу за званне ударнікаў камуністычнай партыі. Сёння гэтае ганаровае званне прысвоена 36 жанінам, матарыстам і работнікам кінапракату.

Надаўна ў Гомелі праходзіў абласны з'езд работнікаў кінафіліяў, якія ўдаственны высокага звання ударнікаў камуністычнай партыі. Былі разгледжаны пытанні далейшага паллпшэння кінаабслугоўвання насельніцтва, а таксама мерапрыемстваў, якія садзейнічаюць шырокам разгортванню сацыялістычнага спароніцтва за дастойную сустрачку ХХІІ з'езду КПСС.

Удзельнікі з'езду прынялі зварот да ўсіх кінароботнікаў вобласці. «Кожны з нас, — гаворыць у звароце, — абавязваецца ўздыць шчыра над адным з адстойных таварышаў па працы і даламачы яго выйсці ў перадавы і разам дастойна сустраць ХХІІ з'езд нашай слаўнай Камуністычнай партыі.

Удзельнікі з'езду заклікалі ўсіх работнікаў кінастуды вобласці павышаць рады разведчыкаў будучыні, больш актыўна змагацца за выкананне і перавыкананне павінаў, павышаць культуру кінапракату.

ПА ГАРАДАХ РЭСПУБЛІКІ

Расшчэрацца і прыгажэ адзін з старадаўніх гарадоў Беларусі — Слонім. За апошнія некалькі год тут будаваныя дзесяткі шматкватэрных жылых дамоў, дзіцячых садкі і яслі, шырокакранны кінатэатр і іншыя грамадскія і культурна-бытавыя памяшканні. На здымку: новыя жылыя дамы ў Слоніме.

Фота А. Перахода, Фотажурнік БЕЛТА.

САМАДЗЕЙНАСЦЬ? ТАК. АЛЕ НА ПРАФЕСІЯНАЛЬНЫМ УЗРОЎНІ

ВІ АТРЫМАЛІ запрашалыні білет на спектакль самадзейнага калектыву. «Усё ж гэта не прафесіянальны тэатр, як бы не даваўся пашкадаваць страчанага марна часу», — думаеце вы, сядоучы на сваё месца ў глядзельнай зале. Але вось узмаіацца заслона, людзі на сцэне пачынаюць рухацца, гаварыць, і вы ўжо забывалі пра тое, што перад вамі нашы знаёмыя — сласар паравознага дэпо, вадзіцель аўтамашыны, машыністка рэдакцыі, упраўдом, інжынер будаўнічага трэста... На сцэне, пад святлом рампы, жывуць, дзейнічаюць героі нашага жыцця. Вы павернілі ў гэтае жыццё, вы хвалюецеся, адчуваеце радасць, гняпеаеце, абурэаеце... Калі гэта адбылося, лык вы ў сапраўдным тэатры. Нічога, што яго акцёры атрымаваюць зарплату ў сваіх установах і на прадпрыемствах, а на рэпетыцыі прыходзіць толькі пасія свайё асвоўнай работы.

Не мне, рэжысёру, і не членам нашага творчага калектыву, а гледачам далена права меркаваць, наколькі мы наблізіліся да таго ўзроўня, якім павіна вызначыцца аблічча Народнага тэатра. Але ўсё ж абмяноўна вопытам работы ўсёды карысна. З такімі думкамі я і садкусе пісаць гэты артыкул. У ім я маю намер расказаць не толькі пра нашы пакуты яшчэ вельмі сіпныя поспехі і радасці, але і пра засмучэнні і няўдачы. Можэ стацца, што мае нататкі з'явіцца пачаткам вялікай размовы пра мэты, задачы і магчымасці народнага тэатраў.

Знаёна Народнага тэатра было прысвоена калектыву тэатральнай мастацкай самадзейнасці пры Паліцкім гарадскім Доме культуры каля двух год назад. Што гэтак паіраэрачна!

Уласна, гісторыя нашага калектыву пачынаецца са жніўня 1949 года. Імяна ў гэты час пры гарадскім Доме культуры быў арганізаваны драматычны гурток. З стрэчніка іх будзе яшчэ не азін.

Адчуванне радасці толькі што зробленай вялікай работы хапіла ўсіх. Доўга ішчэ не размыхадзіліся рабочыя і інжынеры з будаўнічай пляцоўкі, абмяркоўваючы ўсе адзгалі толькі што зробленага, намячочы новыя планы на заўтра.

З'яецца, у 1955 годзе мы паставілі п'есу А. Макавіча «Выбачанне», калі ласка! П'еса ўзнікла надзённым пытанні сучаснасці, напісана яна свежа, таленавіта, востра. Іграць у ёй—здавальнае: адкрываецца вялікая прастора для раскрыцця творчай індывідуальнасці кожнага акцёра. Поспех гэтага спектакля нас уразадаваў і натхніў. Хутка мы паставілі «Таню» А. Арбузава. У гэтым спектаклі (ён таксама спадбаваў гледачам) п'еса знята 53 таленавітыя. Пачынаў ішчэ п'еса над «Чужым дзіцём» В. Шкараўна, «Познім каханнем» А. Дзюбінскага. З пазванам п'есы Кандратава Краліва «Партызаны» мы выступілі на аглядзе лепшых самадзейных калектываў Віцебскай вобласці. Дарэчы, занялі другое месца.

І вось 23 жніўня 1959 г. адбылося акрысчэнне нашага Народнага тэатра. Мы адлучылі не толькі год, але і адуцельнае заклапочаннасць, трываю за сваю тэатральную будучыню. Пасля таго, як мы зробілі адбор лепшых сіп, у нашым калектыве засталася каля сарака найбольш здольных, адданных тэатру акцёраў.

НАШЫ АКЦЬЕРЫ—гэта людзі, якія прывыклі да штодзённай працы, у кожнага з іх ёсць спецыяльнасць. Вось Анатоль Кірушкін, якога вы можаце ўбачыць у многіх спектаклях, ён працуе мулярам у будаўнічым трэсце дзіцячых вучыцца звычайна на курсах рэжысёраў пры Усеаюзным Доме народнай творчасці. Яму, вядома, цяжка спраўляцца з такой вялікай нагрузкай, але любоў да тэатра перамагае ўсё. Не было яшчэ выпадку, каб Анатоль спазніўся на рэпетыцыю, не вывучыў ролі да

вызначанага тэрміну. Ен у пэўным сэнсе гэтага слова жыве думкамі і трымамі аб тэатры. І такое творчае стаўленне да справы дазволіла яму паспяхова сыграві ролі старшын калгаса ў п'есе «Не верце пішані», шафера Пёла Рамавічэ ў п'есе «Сядзі шчытучка», Дармідонта ў «Познім каханні», Задвальнае адначасна, як расце, умоваўнае талент гэтага маладога акцёра, як разбураюцца перад ім перашкоды, якія ўвоора яшчэ задаліся несперадодольнымі. Кірушкіну заслужана прысвоена званне артыста Народнага тэатра. Хто ведае, магчыма з цягам часу з яго выйдзе нядрэнны прафесіянальны акцёр.

Яшчэ большаа нагрузка ў Міколы Маюхіна. Ен працуе шаферам, вучыцца на тых жа курсах, што і Кірушкін, і ў дадатак завоіа канчае дзясцігодку. У «Партызанах» яму удалася роля Батуры, у «Не верце пішані» — Шугоўча. Маюхіна піша п'есу. Яна гаварыць пра тое, як яна ўжо атрымаецца, але ўжо гэты факт сведчыць пра адданасць Маюхіна тэатру, пра яго невычэрпную энергію.

Валікія спадзяванні ўскладаем мы на Уладзіміра Стральцова. Прафесіянальны мастак, Стральцов валодае тонка развітым густам. На сцэне ён паводзіць сябе проста і натуральна, умеє перадаваць тонкія рухі чалавечай душы, ніколі не трапіць павуча меры, не праіраўрае. Гледачам Стральцов спадбаваў ў ролі Кандрата ў п'есе «Не верце пішані», а ў п'есе «Сядзі шчытучка» ён цікава сыграві ролі студэнта Пятра.

Есць у нашым калектыве майстар спорту па станаўвай стральбе. Я маю на ўвазе Анастасію Аляхну. Яна таксама вучыцца на рэжысёрскім аддзяленні пры Усеаюзным Доме народнай творчасці. У п'есе «Не верце пішані» ёй удалася роля Ясіны Паўлавай. Урачы Марыю Сабалеўскую гледачы ішчэ былі ўбачыць у ролі бабці ў п'есе «Абузаванне «Тяга».

Здольныя артысты Ніна Кавалева і Волга Раўкіна з'явіліся на членамі брыгады камуністычнай працы на заводзе шкловакна. Героі Сіневін працую шаферам. Настаўнік Георгій Каміноў, удзельнічаючы ў спектаклях, з'яўляецца ў нас кансультантам па беларускай мове. Добра, сур'ёзна працуюць урач Анатоль Трусевіч, токар Валенцін Шальскі.

Наш тэатр пастаянна папаўняецца новымі акцёрамі-аматарамі. Зусім нядаўна стала членам калектыву Любоў Жарніска, а ёй ужо удалася сыграві Валенціну ў лірычнай камедыі А. Лярова «Слаўкіныя дзеі чаромі». Свеастаніе несперадодольна — вось тыя якасці, якія вызначаюць таленавітую дзяўчыну.

Аб паўпабненні творчага калектыву новымі сіламі нам даводзіцца думаць пастаянна. Я часта бываю па спектаклях і канцэртах гурткаў мастацкай самадзейнасці, стараюся шукаць здольных людзей усюды, дзе толькі магчыма, прылягаючы да наведвальнікаў кінэ, танцаплоўкі, Выпрабываючы, выпрабываючы як мага большую колькасць людзей, выяўляючы іх творчыя магчымасці—без гэтага не абыйдзецца.

НАШ КАЛЕКТЫВ працуе вельмі мнуго. Але як бы мы ні стараліся, нам цяжка абыйсціся без дапамогі прафесіянальнага тэатра. Прывядзе які-небудзь тэатр на гастроляў ў Паліцк, і мы ўсё накіроўваемся глядзець яго спектаклі. І не проста глядзім, а аналізуем крытычна кожную сыграную прафесіяналамі ролі, стараюся зразумець сакрэты акцёрскай «чараўніцкасці», зразумець прычыны асобных няўдач, калі яны ёсць. Некаторыя члены нашага калектыву павыталі вядзе ў Маскве і ў Мінску, дзе глядзелі спектаклі сталічных тэатраў.

Пастаянным нашым шаферам, да (Заключэнне на 2-й стар.)

МЕСЯЧНІК САНАТАРНА-АСВЕТНЫХ ФІЛЬМАЎ

Міністэрства культуры БССР і Міністэрства аховы здароўя БССР арганізуюць з 1-га ліпеня ў гарадах і вёсках рэспублікі шырокі паказ санітарна-асветных кінафільмаў.

Гледачы прагледзець хронікальна-дакументальныя і навукова-папулярныя кінафільмы «Гэта пераждэае нам жыццё», «Не хачу заўчаснай старасці», «Як гэта здарылася», «Захоўваецца сэрца здаровым», «Гімнастыка мільёнаў» і многія іншыя.

Прагледзеўшы навукова-папулярныя кінафільмы «Калі ласка, не трэба», гледачы даведваюцца аб тым, якую шкоду прыносіць алкаголь нават у малых дозах. У працоўніку авісы вялікую цікакасць выклікае кінафільм «Якоў павіна быць наша вяска».

Усёды перад пачаткам сеансу і дні месячніка перад гледачымі будучы выстываць па лекцыям і дакладам вучоныя, работнікі аховы здароўя. У свае многіх гарадскіх кінатэатраў і сельскіх клубав рэспублікі ў гэты дні арганізуюць выставы аб дасягненнях медыцыны ў ахове здароўя, дзейнасці таварыства Чырвонага крыжа і Чырвонага паўмесця.

Н. КУЗЬМІЦКА.

САМАДЗЕЙНАСЦЬ? ТАК. АЛЕ НА ПРАФЕСІЯНАЛЬНЫМ УЗРОЎНІ

(Заканчанне. Пачатак на 1-й стар.)

НЕКАЛЬКІ СЛОУ пра тое, што перакожае працавіц, кіраўнікі некаторых прафесійных арганізацый нашай краіны, дзе праймаюць нашы артысты, яшчэ не зусім разумеюць значэнне Народнага тэатра. Іншы раз таму і іншым членам нашага калектыву цяжка бывае ўзгадваць дырэктара, каб той вызваліў аргумента ад работы ў вярхоўны змежу, калі трэба ісці на рэпетыцыю. Здарэцца, што ў дзень спектакля пасылаюць яго ўзалежніка ў камандзіроўку, і мы трапілі проста ў безвыходнае становішча — хоць адмяняй спектакль.

Есць прэтэнзія да базам Галоўнага сцягоў. Дали мы неак заўвагу на шоль, фарбы, электраабсталяванне. Заўвага была прынята, і праз некаторы час абнавіліся прыёмы і ў Мінск па абнавіліся. А работнікі базы сакайна гавораць: «Спазіналіся. Цюль і ўсё іншае мы ўжо аддалі другому тэатру».

Галоўная ж наша крыўда на рэспубліканскі і абласны дамы народнай творчасці. Не вельмі радуюць нас работнікі гэтых устаноў сваімі візітамі. Між іншым, працаваў некалькі дырэктар Шчышчэў. Дома народнай творчасці Мікалай Міхалеўскі Ташчэў, ды не з добрымі намерамі, а толькі для таго, каб даць «наганяй». «Нікуды, маўляў, ваша работа не вартая!» А як зрабіць так, каб справа палепшылася, але ў меру строгі начальнік так і не сказаў, загадавайце самі!

У нас многа патрэб і трыюг. І, мабыць, не толькі ў нас, але і ў іншых народных тэатраў рэспублікі.

Мы імкнемся да таго, каб наш калектыв дасягнуў прафесіянальнага узроўню. А для гэтага трэба, каб дамы народнай творчасці разам з шэфамі—прафесіянальнымі тэатрамі рэспублікі—не абмяжоўвалі вынікаўнымі гаспадарамі да нас. Народны тэатры маюць патрэбу ў няспынным, па строгай праграме і навуцальнаму плану студыйных занятках па майстэрству актёра, рэжысура, дыкаванняму і музычнаму афармленню спектакляў, у авалоданні актёрамі спецыяльнай гаворкі, сцэнічным рухам. Нашы шэфы і кіраўнікі маюць магчымасць наладзіць такія заняткі на грамадскіх пачатках, без выдаткавання дзяржаўных сродкаў. Творчая вучоба будзе стымуляваць стабільнасць асноўнага складу самадзейных актёраў, а значыць павышэнне якасці спектакляў.

Вопыт пацвердзіў не толькі плённасць узлезу прафесіянальных актёраў у пастаюнах самадзейнага тэатра (Орша, Ашмяны, Пінск і іншыя), але і выступленні ў зольных самадзейных артыстаў на прафесіянальнай сцэне (Тэатр імя ЛКСМБ). Такую садружнасць, якая мае вялікі перспектывы ў сэнсе збліжэння прафесіянальнага і самадзейнага мастацтва, трэба ўсяляк заахвочваць.

Нам не вельмі многа ўвагі аддае пакуль што спецыяльны літаратурна-мастацкі друк, прафесіянальна тэатральны крытыка.

Наспеш ч вылазе першую кнігу— зборнік артыкулаў аб дзейнасці беларускіх народных тэатраў.

Сур'езная творчая размова аб нашай дзейнасці была б вельмі карыснай. Хачелася б, каб і Беларуская тэатральная таварыства не засталася абыякавым да творчых поспехаў і няўдач народных тэатраў і больш дзейна дапамагала нам. Мы маем на ўвазе мэтазгоднасць правядзення рэспубліканскай творчай канферэнцыі рэжысёраў і мастакоў народных тэатраў, узлезу прафесіянальных рэжысёраў і крытыкаў у кансультацы, выпуску і абмеркаванні найбольш значных прэм'ер народных тэатраў.

У Віцебску янадыя вядуцца ў паказам сваіх творчых здатнасцяў Пастаўскі народны тэатр. Гэта

спрыяла ажыўленню яго работы, паліцічнаму майстэрства і збліжэнню з гледачом.

Варта было б часцей наладзіць кароткаметражны гаспадарскі паказы спектакляў народных тэатраў у абласных цэнтрах і нават у сталіцы рэспублікі. Такія сустрачы спрыялі бы адноўленню на нашай працы і дапамогу нам павысіць мастацкі ўзровень спектакляў.

Мы і самі можам больш дапамагчы высокай тэатральнай самадзейнасці. Наш сціплы вопыт трэба сістэматычна перадаваць самадзейным драматычным гурткам і іх кіраўнікам.

Хачелася б па закратах намі пытаньня паць думку работнікаў і іншых тэатраў.

А. ГАЛЕРКІН,
рэжысёр Палацкага народнага тэатра.

Пародны хор Будтрэста № 5 выконвае частушкі.

Самадзейныя калектывы рэспублікі настолькі рыхтуюцца да XXII з'езда нашай партыі. Шматлікія аматары мастацтва змагаюцца за тое, каб заахвочваць права на ўдзел у вялікім святковым канцэрце лепшых сіл мастацкай самадзейнасці краіны, які адбудзецца ў Маскве ў дні адкрыцця з'езда.

Гэтымі дзямі ў Мінскім Палацы культуры прафсаюзаў п'я наладжаны канцэрт-прагляд лепшых выступаў і салістаў горада. Тут выступілі выдатна харавыя калектывы В. Рагоўска і танцавальны калектыв таго ж заада (кіраўнік М. Чысцюк). Сваё майстэрства прадамастравалі самадзейныя танцоры Мінскага радыёзаада і народны хор Будтрэста № 5.

Інжынер Ю. Усачоў добра выканаў на балне фантазію на тэму Беларускай народнай песні «Перапраўца». Па-народнаму весела, з запалам прагучала танцавальная сюіта І. Жыноўска, выкананая на цымбалах работнікамі радыёзаада І. Жур. Арыю Чыо-Чысан з аднаўняю аперы Пуччыні праспявалі работніца таго ж прадрпрыства М. Пакумеяна.

Амаль усё нумары канцэртнай праграмы паказалі высокі мастацкі ўзровень падрыхтоўкі нашых самадзейных артыстаў.

Тэкст і фота Г. СЦЯФАНСКАГА.

Танцавальны калектыв радыёзаада танцуе «Ганак».

СПРАВА ПОЙДЗЕ НА ЛАД

Пінскі кніжны магазін № 8, які маюцца ў непрыстасаваным памяшканні, быў у снежні 1960 г. закрыты. У сувязі з гэтым вялікая колькасць чытачоў, у тым ліку 783 падпісчыкі, былі на доўгі час пазбаўлены магчымасці набыць літаратуру. Пра гэтыя факты напісаў у рэдакцыю чытам нашай газеты М. Багданю.

Дырэктар Брэсцкага аблліггагендлю т. Сліва пацвердзіла факты, прыведзеныя ў пісьме М. Багданю.

Як паведаміў рэдакцыі загадчык аддзела прапаганды і агітацыі Брэсцкага абкома КПС Б. Сяргейчык, Пінскі гарыканком аддаў пад кніжны магазін новае памяшканне.

У старым памяшканні пачаўся капітальны рамонт.

ПІСЬМЫ У РЕДАКЦЫЮ

Надзённыя патрэбы бібліятэк ВНУ

Часта мы сутыкаемся з фактам, калі аспіранты і навуковыя работнікі яшчэ слаба знаёмы з бібліяграфіяй. Ідуць наустрач пажаданым выкладкам вышэйшых і сярэдніх навуцальных устаноў, Мінскі бібліятэчны тэхнікум арганізаваў спецыяльны семінар, прысвечаны пытаніям бібліяграфіі.

Гэты пачыні заслуговае самага шырокага распаўсюджвання. Трэба зрабіць папрок Міністэрству вышэйшай, сярэдняй спецыяльнай і прафесіянальнай адукацыі БССР, якое абавязана праводзіць заняткі па бібліяграфіі са студэнтамі навуцальных устаноў на ўсіх курсах, а праграмы (не гаворачы пра дапаможнікі) да гэтага часу не распрацавалі і не зацвердзілі. Гэта значна тармозіць распаўсюджванне ведаў па навуковай бібліяграфіі срод студэнтаў.

У некаторых вышэйшых навуцальных установах складаецца бібліяграфія работ навуковых супрабнічавых дадзенай навуцальнай устаноў (Белдзяржуніверсітэт, Мінскі медыцэнтэ і інш.). Каму патрэбна такая бібліяграфія? Толькі трыціна па гэта шмат часу і працы. Ці недастаткова мець картатку такіх работ, якая пастаянна папаўняецца, а весті пажыццёва бібліяграфію па больш важным пытаніям навуцы і тэхнікі, у якой маюць патрэбу як студэнты, так і шырокае кола навуковых і практычных работнікаў народнай гаспадаркі? Ва ўсім выпадку ні адна вышэйшая навуцальная ўстанова не адчувае патрэбы ў друкаванай бібліяграфіі такога роду.

Затое амаль адсутнічаюць бібліяграфічныя ўказальнікі і сельскай гаспадаркі. Заслуговае заахвочвання ініцыятыва бібліятэкі Брэсцкага педінстытута, якая сумесна з кафедрай рыхтуе біблія-

графічны ўказальнікі на актуальныя тэмы. Бібліятэка Гродзенскага педпагігнатна інстытута рыхтуе бібліяграфічны спіс літаратуры па гісторыі гарадоў сваёй вобласці. Бібліятэчны факультэт Мінскага педпагігнатна інстытута імя М. Горькага сумесна з бібліятэкай складае ўказальнік «Крызаўства і школы».

Каб весті распаўсюдку ўказальнікаў па актуальных праблемах і пазбегнуць дубіравання адной і той жа тэмы, міжведамаснаму савету па бібліятэчнай рабоце неабходна наладзіць каардынацыю дзейнасці бібліятэк усіх ведамстваў рэспублікі.

Грамадскі агляд паказаў, што срод бібліятэк вышэйшых і сярэдніх спецыяльных навуцальных устаноў ёсць нямаля такіх, вопыт якіх заслуговае самага шырокага перамяняня. Аднак бібліятэкі навуцальных устаноў абласцей не атрымліваюць метадычнага кіраўніцтва. Не збіраюцца для абмену ведаў бібліятэкары вышэйшых навуцальных устаноў і тэхнікумаў у Брэсце і Віцебску, а ў іх ёсць многа яшчэ нявырашаных пытаньняў.

У раздле навуцальных устаноў да гэтага часу назіраецца недаацэнка ролі бібліятэк у навуцальным працэсе. Як можна растульчыць пажыццёва кіраўніку Гомельскага палітэхнікума, які пры наяўнасці вялікага вучэбнага будынка размасціў бібліятэку ў прахалым пакоі? Падобнае ж памяшканне займае і бібліятэка Мінскага тэхнікума савецкага гадаў. У цёмным паўпаднальным памяшканні працуе бібліятэка Мінскага педпагігнатна інстытута. Бібліятэка Гродзенскага сельскагаспадарка інстытута для заахавання кніг дадаткова адвільнае былі санвузле.

Пры будаўніцтве новых будынкаў практычным арганізацыям варта прадувадзяць такія памяшканні, дзе ёсць спецыяльны ўмовы для работы бібліятэкі.

Радуюць новыя чытальныя залы бібліятэкі Інстытута механізацыі сельскай гаспадаркі, асветленыя з трох бакоў натуральным святлом. Добрае памяшканне атрымала бібліятэка Беларускага палітэхнічнага інстытута і Гомельскага даражна-будаўнічага тэхнікума.

Але не заўсёды новае памяшканне адпавядае ўсім патрабаванніам работы прапагандаістаў кнігі. Калі складаецца праект, дык не заўсёды ўлічваюцца асаблівасці бібліятэчных пакояў, іх размяшчэнне, аб'ём і рост кніжнага фонду. Так, напрыклад, кнігасховішча новага будынка Беларускага дэсатэхнічнага інстытута разлічана толькі на 75 тысяч тамаў, а бібліятэка ўжо сёння налічвае больш 150 тысяч экзэмпляраў. А кнігасховішча Гомельскага чыгуначнага тэхнікума спраектавана на рознай вышыні з месцам выдачы

літаратуры. Па кожную кнігу бібліятэкар павінен або спускацца на паўпаверху ўніз або падымцца ўгору.

У рэспубліцы яшчэ няма ніводнага прадрпрыства, якое спецыяльна займалася б выпускам бібліятэчнай змблі. Настела неабходнасць перавесці адсюль з прадрпрыстваў або іх дэзаўпаўнаважана прамысловасці на выраб стэлажоў, вітрын, каталожных скрынак і ішага абсталявання для бібліятэк. Гэта надзвычай важна зрабіць, бо ў рэспубліцы працуюць звыш 20 тысяч бібліятэк розных ведамстваў і арганізацыяў.

Шмат справадлівых наранянняў выклікае практыка камплектавання бібліятэк сярэдніх і некаторых вышэйшых навуцальных устаноў і тэхнічных вучылішчаў. Бібліятэкі сярэдніх навуцальных устаноў і некаторых ВНУ, як правіла, не ведаюць, якія сродкі яны маюць на кнігі. Па аднаму рахунку закупляюцца і літаратура і абсталяванне для кабінетаў. Толькі па гэтай прычыне ў мінулым годзе бібліятэка Брэсцкага педпагігнатна інстытута не здолела набыць многай неабходнай літаратуры. Не можа планавана работу па камплектаванню сваіх фондаў і бібліятэка Мінскага радыётэхнікума, якая не ведае, колькі грошай адлучыцца на літаратуру ў гэтым годзе.

Трэба сказаць шчыра, што Міністэрства вышэйшай адукацыі БССР пакуль яшчэ па-справаўнаму не кіруе работай бібліятэк сваіх навуцальных устаноў. Да гэтага часу ў сістэме Міністэрства няма нават метадыста па бібліятэчнай справе.

У бібліятэках навуцальных устаноў рэспублікі працуе цылая армія добрых спецыялістаў, якія любяць сваю справу і ўмеюць наладзіць работу. Але штаты бібліятэк какуль яшчэ не ўсюды ўкамлектаваны. Напрыклад, пры вызначэнні штатаў бібліятэк не заўсёды ўлічваюцца чытачы студэнты-завочнікі. У многіх тэхнікумах ёсць толькі адні штаты бібліятэкар, які, натуральна, не можа забеспечыць выдучу кніг у дзея змены.

Бібліятэкам навуцальных устаноў трэба стварыць неабходныя ўмовы для нармальнай работы.

І. ЯКУНІН, загадчык бібліятэка Беларускага дэсатэхнічнага інстытута імя С. М. Кірава. І. БУРВА, загадчык бібліятэкі навукова-метадычнага кабінета Міністэрства вышэйшай, сярэдняй спецыяльнай і прафесіянальнай адукацыі БССР. А. СМІР-НОВА, дырэктар навукова-тэхнічнай бібліятэкі Беларускага інстытута інжынераў чыгуначнага транспарту.

НЕАСВОЕНАЯ ЦАЛІНА ХАРАКСТАВА

На тэрыторыі Карэліцкага раёна срод ставаў саосен і дубоў знаходзіцца аявеннае легендамі і казкамі возера Свіцязь.

Непаўторная прыгожасць прыроды вабці кожнае лета сюды шматлікіх турыстаў. Але, на жаль, нешта ў гэтых жыццельных мясцінах знішчыў турысцкае базу, дом адпачынку або піянерскі лагэр. Нямэ да пераначавання і тым, хто прыязджае сюды адпачынаць.

Возера Свіцязь варта зрабіць месцам культурнага адпачынку працоўных.

М. ЖУКАУ.

РАЗМОВА ПРА МАЙСТЭРСТВА

ЦІ АХВАРЯЮТ ЛЁСУ?

У Васіля Быкава, які прышоў у прозу з ваеннай тэмай, адразу выявілася схільнасць да такіх сітуацый, калі чалавек вымушаны раскрываць сваю натуру да канца. Перад тварам смерці, кажуць, не хлусяць. Часцей за ўсё на грані жыцця і смерці, прынамсі, у амаль што безвыходным становішчы, і паказвае ўзалежнікаў вайны працавіц.

Ужо самі паводніцы ў такі момант выраза гавораць за чалавека, не пакідаючы месца для розных меркаванняў аб ім. Аднак пісьменнік не можа абмежавацца ўчынкамі як адзіным сродкам характарыстыкі персанажа. Добрая справа мастацкага майстэрства Быкава — жрыцц інаваў. Свага дэ іхналічавана станаў героюў, да пабуждальных матываў дэзьянці. Іншая справа — наколькі глыбока праінікае дума маладога працавіка ў інтэлектуальны свет герояў, у пласты чалавечай свядомасці.

Тэма народнай вайны канкрэтызаваўца ў Быкава ў тэму чалавека на вайне. Агтывуў ідзе тая асаблівасць яго твораў, што мы не ведаем у іх шырокай панарамы падаз, выдкім колькасці дэюных асоб, тым больш — масавых сізн. Яны «камэрныя» па кампазіцыі, сюжэт іх вырастае, як правіла, на адным якім-небудзь ідэйна-эмацыянальным матыве.

Больш за ўсё пісьменніка прыцягваюць вобразы сіпных «працавікоў» вайны, рэальных узалежнікаў барацьбы. Іх франтавыя будні, цяжка вельмі часта аплочаны крыяў і жыццём, паздыг дае цудоўны матэрыял для розуму аб маральным абліччы нашага сучасніка.

Але прада франтавых будняў складалася не толькі з прыгожых душэўных прыраў і гераічных ўчынкаў. Памяць пісьменніка вынесла з тых далёкіх гадоў і такоес, што выклікае не захапленне, а зусім супрацьлеглыя эмацыі. Было ўзвешанае, было і нізкае, была героіка, была і баіваласць, была вернасць, была і здрада... Ды і героіка была не такая ружова і дубавая, як у лёгкадумных кніжках. Быкаў усяляк сцерагае такога паказу вайны, які зневажае памяць тых, хто не вярнуўся з яе, і пакуты тых, хто прышоў з яе незаложына душэўна і фізічна рааны. Напісаньня ў большасці выкладку сакавітай новай, творы маладога працавіка вылучаюцца жывым ядучым рэальным атмасферай, які бы прысвадзены салдацкім потам і крыю, прапайкі парахаваным дымам і гарам паліваўшым.

Вайна ў Быкава ідзе не толькі на палях і дарогах, колькі праў душы людзей, раскрываючы рысы сапраўднага чалавека ў аднаго, агаляючы нічымнасць натуры другога. Прынамсі, два апошнія творы працавіка — аповесці «Жураўліны крык» і «Здрада» — маюць выразны маральна-этычны аспект. Іх героі выдучаюць па-

Н. ПАШКЕВІЧ

чуні калектывізму, вернасці грамадскаму і вайсковому абавязку, салдацкай дружбы і ўзаемавыручкі не толькі ў абстаінах барацьбы з ворагам, але і ў канфілікце з тым, што ідуць да п'янага часу ў нашай калоне, носіць адзіні і той жа шчыры шыбель, але жыццём непрыемналіны для нас мэтамі і імкненнямі. Пісьменнік не абмяжоўваецца канстатацыяй адмоўных фактаў — ён імкнецца даследаваць вытокі эгаізму, здрадніцтва, кар'ерызму, прасцісавальнасці, і ў гэтым тэксцема вільна яго пошукі новага слова аб вайне, такога слова, якое сёння служыла б задачам выхавання чалавека, барацьбы з усім, што падлагае рашучаму выкарачэнню з напай рэанісацыі.

Адуваецца ў стылі і манеры Быкава даволі значная доза палемікі з ваеннай літаратурай ранаішых год. Гэта звычайная з'ява: на кожным новым этапе літаратуры шукае больш прыгожы і глыбокай карціны незабываўнай надзеі і нешта адмаўляе з раней дасягнутага. Але дрэнна, калі адмаўляецца і тое, што на справе ўзалежніка каштоўнай заваяваў і заслуговае прызнавання за ваяву традыцыю. Так іны і здарэцца ў многіх новых творах на ваенную тэму. Імкнучыся да суровай, неўпрыгожанай праўды вайны, некаторыя аўтары дасягаюць толькі знешняй праўды аконнага быдні, стараючыся стаць бліжэй да рэальнага ўзалежніка падаз, да яго пачуццяў і думак, які ў гледаюць маральна абліччы нашага сучасніка.

Але прада франтавых будняў складалася не толькі з прыгожых душэўных прыраў і гераічных ўчынкаў. Памяць пісьменніка вынесла з тых далёкіх гадоў і такоес, што выклікае не захапленне, а зусім супрацьлеглыя эмацыі. Было ўзвешанае, было і нізкае, была героіка, была і баіваласць, была вернасць, была і здрада... Ды і героіка была не такая ружова і дубавая, як у лёгкадумных кніжках. Быкаў усяляк сцерагае такога паказу вайны, які зневажае памяць тых, хто не вярнуўся з яе, і пакуты тых, хто прышоў з яе незаложына душэўна і фізічна рааны. Напісаньня ў большасці выкладку сакавітай новай, творы маладога працавіка вылучаюцца жывым ядучым рэальным атмасферай, які бы прысвадзены салдацкім потам і крыю, прапайкі парахаваным дымам і гарам паліваўшым.

Вайна ў Быкава ідзе не толькі на палях і дарогах, колькі праў душы людзей, раскрываючы рысы сапраўднага чалавека ў аднаго, агаляючы нічымнасць натуры другога. Прынамсі, два апошнія творы працавіка — аповесці «Жураўліны крык» і «Здрада» — маюць выразны маральна-этычны аспект. Іх героі выдучаюць па-

як даволі сталому ўжо майстру бытавога і псіхалагічнага каларыту, не сказала самага галоўнага і важнага для далейшага творчага дэсу пісьменніка — што яму яшчэ не далася многае з рэалістычных прышчыпаў тыпічных жыцця. І перш за ўсё гаворка павіна ісці пра разуменне інтэлектуальнага свету героя і сродкі яго раскрываць, пра неабходнасць глыбокага аясавання жыццельных фактаў, якое выклікала б неабходнасць мастацкай карціны з тым і натуральнасцю ў той же форме, калі факты выходзіць з-пад уладзі пісьменніка.

Жыццёвая клявія, узятая Быкавым для аповесці «Жураўліны крык», і дае выключную магчымасць, і ў той жа час патрабуе глыбокага праінікання ў інтэлектуальны свет тых, хто сваёй мужнасцю і гатоўнасцю да самаахавання забеспечыў перамогу над ворагам.

Адступачыць пад наіскам праціўніка, наш батальён паікае на чыгуначным пераезде пільна салда на чале са старшынёй Рыгорам Карпенкам, Яны павіны перакрыць хоць бы на суткі дарогу і тым самым даць асноўным сідам адзінаці на новай пазіцыі. Прасей кажуць, цяноў жыцця сяспраціх трэба было выратаваць жыццё сотен, якіх надалаа быць ворага. Гэта кожнаму было ясна, і такая бескампраміснасць становішча стварыла выключны драматызм сюжэта яшчэ да надыходу таго моманту, калі пачалася непазбежная схватка з фашыскай калонай.

Разгортваючы першы план, асноўныя падзеі аповесці, пісьменнік адначасова робіць грунтоўны астудленні ў мінулае кожнага героя. Ён кіруецца тут ясным прыніпам: тое, што робіць чалавек у крытычны момант, у канчатковым выніку падкрывае асноўны яго павярэдны жыццём. Уменне пісьменніка стварыць жыва, індывідуальна праўтты вядзеньня разнастайна па характары і зместу біяграфіі людзей, што сустрапляюцца на ніве адной справы?

Думаецца, пісьменнік, даўшы кожнаму герою сваю самастойную тэму, не зрабіў наступнага кроку — не ўваў і сабе «вышадчы» твора, якая ўзалеж і на крылах думкі прыватны дэс людзей, вызначыла ідэйна-тэматычны цэнтр карціны. Пры ўсёй скандэнавісцкасці дэзьянці аповесці атрымалася кампазіцыйна раскіданай. Кожны з герояў з адвольнавай сілай цягне ў свой бок, «спрачунуць» ў асноўным толькі на сабе.

ГЭТА ХВАЛЮЕ УСІХ

16 мая ў нашай газеце быў апублікаваны артыкул «Не туды вядзе гэты конь» — адкрытае пісьмо настаўніцы Гурноўскай семіагавай школы Марыі Мілановіч. Лёс настаўніцы, яе няправільны і нічымны лад жыцця ўсхваляваў многіх людзей і, у першую чаргу, — калег Марыі Лукініч.

Завуч Даманарыцкай сярэдняй школы Івашчыцкага раёна В. Мароз паведамае ў рэдакцыю, што «адкрытае пісьмо» абмяркоўваецца ўсім педпагігнатным калектывам школы.

«Проста ў галаве не месціцца», піша В. Мароз, — як гэта Марыя Мілановіч барыцца вучыць дзяцей, а сама скрозь і ўсюды робіць грубыя граматычныя памылкі. І што горш за ўсё, Мілановіч упартая не хоча вучыцца, спасылаючыся на розныя малаперакнальныя прычыны».

В. Мароз — педлаг з грывацішчагадовам стажем. Ён успамінае, як яму і яго жонцы (яна таксама працуе ў рэдакцыі) цяжка было ў свой час атрымаць адукацыю. Даводзілася працаваць напружана ўсе сілы, не даспаўляць праседаваць ішым разном навалёт над канспектамі і кнігамі. Але, скончыўшы педучылішча, В. Мароз не спыніўся на гэтым і, працуючы ў школе, завочна скончыў універсітэт. «Мне было часам цяжка, вельмі цяжка», прыгадае В. Мароз, — вучылася мы на адным курсе з жонкай. Калі нам трэба было ездзіць па асці, мы пакідалі дзяцей па алеку бабулі. Бывала, сядзіш уясе над кнігамі, адольваючы цябе сон і стома, галава нібы снівоком нахалася, але не паддаецца слабасці, памышчэс спадзёнай вадой

ЛІТАРАТУРА І МАСТАЦТВА
2 27 чэрвеня 1961 г.

ГЕРОІ ЦІ АХВЯРЫ ЛЁСУ?

(Заканчэнне. Пачатак на 2-й і 3-й стар.)

Фішар загінуў, так і не дабраўшыся да іспіта. Застаецца пакараць яго, адначасова сэнсавую невыразнасць гэтага вобраза, і падымаць пра жыццё. Ці знойдуць яго ў аповесці разгадка гэтай іспіцы?

Калі завярнуцца да самога Карпенкі, прыгледзецца да яго думак і разважанняў, то акажацца, што ён мала чым тут дапаможа. Карпенка, бадай, больш за ўсіх трымаецца дэзалега тону, абмяжоўваючыся суб'ектыўнымі пытаннямі. У дачыненні да яго не адзігалі належаюць ролі і зварот да мінулага, вытрыманні, дарэчы сказаць, у няздольнасці перамацаць марксістаў саў. Пачаў пісьменнік біяграфію Карпенкі быццам бы з сур'ёзнай задумай. Радзі аб тым, што герой паходзіў з беднай сялянскай сям'і, прыдушанай безмяллем, абшлілі нейкае шырокае аб'ядуны. Аднак не ўправіліся мы асэнсаванне першых фактаў, як усё, гаворачы словамі аўтара, «сперайнае і ў сні», і чарадою пайшлі голая біяграфічныя звесткі без пэўнага ідэяльна-эстэтычнага аб'ядуны.

Уважаючы ўсё, што сказана пра Карпенку ў аповесці, безумоўна, бачыць неправаў Фішара. За строгасцю старшын хавецтва не грэбу і малапісьменны салдат, а дышпальваным, унутрана сабраным чалавек. І ўсё ж вучоны быў недаледа ад іспіта. Унутры свет героя даволі абмежаваны. Справа не ў тым, што Карпенка не ведае, з якога матэрыялу, якім чынам і кім вывясціла слаўная скульптурная фігура Давіда. Справа, напрыклад, у тым, што яму, чалавеку выкладчыка жыццёвага вопыту, вываламу салдату і камандзіру, герою фінскай кампаніі, толькі пер, пры асэнсаванні смерці Фішара, у першы раз (і то няспела) ступаецца ў галаву думка, што, аказваецца, «ёсць яшчэ нейкая невыдомая яму сіла, апрач сілы мышцаў і знешняй відэавай рашучасці».

Немагаслоўны герой. Адсутнасць гучнай фразы. Лаканічнае стрыманасць «эрамака». Асаблівы рытм на работу фантазіі чытача, інакш кажучы, спадзяванне на тое, што чытач зразумее пісьменніка «за паўслова». Гэтая мастацкая манера вабіць многіх маладых працавіц. Прыкметна адукацыя імяніна да глыбокага падзежства пры зніжэнні «эпатавага» і «дэкадэнтскага» дэталі ці эпізода і на многіх старонках аповесці Бывае, у прыватнасці, тых, дзе мы маем справу з Карпенкам.

Што ўдзяча пісьменніку? Ён часам надзвычай моцна паказвае ўнутраную напружанасць чалавек, драматызм думкі і паўчужыя. Прыгадаем, напрыклад, кароткі дыялог паміж Карпенкам і Глецькім у пачатку аповесці, калі старшыня распітвае хлопца, адкуль ён, колькі яму год і г. д. З дванадцят трыццаці года. Васемнаццаць год. «Так, небагата, — задуменная зазначыў Карпенка». Больш ён нічога не сказаў, што датычыць узросту баіцы. І не трэба. Слова «задуменная» адражала перад намі цылы свет перажыванняў героя, сніс якіх разгадаць не цяжка — гэтым дапамагае ўся аповесць. Замест шматслоўных разважанняў на закраваную тэму, якія чытач прымуў бы матэрыяльна гарачы тым менш вопытным аўтар, у Бывае ўсё ад азначанай рэалістычнай ідзе канкрэтнае, дэлавае: «А чорт гэта ты адзін калашэў? Дзе Пішаніны?» Гэта — сапраўдная лаканічнасць.

Можна было прывесці многа яркіх прыкладаў, якія сведчаць пра ўменне Бывае ствараць псіхалагічна насычаныя малюнк, «вырасоўваюць» структуру твора да спекаў ступені. Усё гэта толькі радалава б, калі б часта лакава не дасягалася за кошт самага важнага ў вобразе. Жадаючы, каб чытач разумеў цыбе «за паўслова», трэба ўсё ж сказаць гэтае «за паўслова». Вось салдата сабраліся ў караваюцы і, бавячы час, разважало аб самым важным у іх становішчы — аб вайне, аб горцы адступлення. З улічэннем яму апавесці Віцкі Сіст выказвае надзею, што крывавы вораг будзе ўрачы дэдука. Перад гэтым і Карпенка кінуў рэалістычна тую ж зместу. І ратм мы чытаем: «Карпенка кунуў, пуску ў стое шырокай струмені дыму і думай нешта сваё». Што ж? Не вядома. І тут не проста стваралася шматзначная пуста слова. Справа ў тым, што эпізод, на які я спасылаюся, адзіны ў аповесці, дзе герой ўзімаюцца да спробы глянуць на вайну з пункту гледжання больш высокага, чым грэбнеў бруствера акупа. Усталяючы заўвагі ў размову, Карпенка, выходзіць, робіць гэта механічна, бо яго займае нейкая свая думка. Можна, адна з паярэнных рэалістычных ключ да разгадкі? «Яно так, — азваўся Карпенка ў адказ на прытаненне Віцкі Сіста, што яму вайна адрама вочы на многае. — Але хай яна згарыць, вайна та яна. Колькі ліка, колькі гора! Мне дык яна ўсё жыццё паруміла. Толькі я на ногі ўзіняса, на сваю каляю ўзібіся, а тут трах-

першае сваё жаданне—дайшоў да снаіх. Ну, а як з другім — накіонт выкрывае Білішчынскага? Аўтар, на маю думку, не да канца ўлічыў тую акалічнасць, што, расказваючы пра Білішчынскага, Пішаніні адначасова расказвае і пра сябе. І гаворачы пра сюжэтную незалежнасць аповесці, мы менш за ўсё кіруемся вучнёўскай дапамогай. А што, маўляў, было далей. Справа ў тым, што ў аповесці не відзіць сённяшняга Цімошкіна-апаўдальніка. Думачка, што калі б герой-апаўдальнік, з другога жадання, ён расказаў бы пра ўсё не так, не такімі словамі, не ў такой таналянасці. А можа не ўдалося дэзінфармаваць? А можа? Якія сілы пераважвалі? А можа якія сілы і не пераважвалі, а проста з цягам часу прайшла запіска гарачка, чалавек абжыўся, змярыўся і толькі да слова прыйшлося — загараўся яныясціво?

Як ні дзіўна, але магло быць і так з тым Цімошкіным, які адкрыўся нам са старонак аповесці. Барысба — не стыхія гэтага героя, у чым пераконвае кожны крок яго біяграфіі і яго ўзаемаадносінны з Білішчынскім.

Білішчынскі — змядзак Цімошкіна. Усё яго несумленнае жыццё прайшло на вачах героя. Цімошкіна даўно лічыў Білішчынскага нягоднікам, гэта сцвярджаецца вымаў — і не галаслоўна. Не будучы прыгадваць школьныя гады, эпізод са зноўдзяненым кашальком, грошы з якога Грышка прымае калектывізму і салдацкай дружбы, і тых, хто дае толькі пра сваю шкуру. Зноў глыбокі экскурс у мінулае галоўны пераважаў з мэтаў аб'яўнаваць матыны іх іпэршынскі паводзі.

Можна бы б гаварыць і пра імяніна інакш, як паўтэрнімаюцца сабе. Аднак у самым важным — у стварэнні характараў героя, таго самага «спрастага чалавек», — пісьменнік, на маю думку, не паўтэрнімае, а робіць валькі крок назад.

Падзеі аповесці аб'ядуваюцца на апошнім годзе вайны. Наша армія вызвала і землі Венгрыі. Тут, на адным з участкаў фронту, склаўся крытычна становішчы: немцы правалі нашу абарону і зайшлі глыбока ў тыл. Трое з разбітага пака — артылерысты Іван Шарбак, Уладзімір Цімошкін і пісар палкавага штаба Грышка Білішчынскі прабраліся па захопленай ворагам тэрыторыі да снаіх. Як усё было, расказвае Цімошкін — аповесць напісана ад першай асобы.

Білішчынскі зрадаў. У самы крытычны момант, калі немцы выкрылі «акружэння» і спрабавалі захапіць іх у палон, ён уцёк. Паўтэрнімае шлях эгіста Аўсеева і з «Жураўлінага крыку». Толькі той знойшоў смерць ад кулі імяніна Глецькія, а Білішчынскі знік бясплосна. Розніца тут не выпадковая. Тое, што Білішчынскі застаўся жывым, мае значэнне для ідэяльнага сэнсу аповесці.

Вывабрыў «зямнуцкую», «бесперспектыўную» кампанію да аповесці «Жураўліны крыку», у якой усё гучыць, пісьменнік адноў дэкадэнтска, што ў вайну ў нашых шэрагах былі розныя пады. Цяпер яго думка больш актуальна, як і больш актыўны за Аўсеева Білішчынскі. Той уцякае ад смерці, каб выратавацца, не думуючы, што будзе далей. Білішчынскаму ж мала проста выратаваць сваю шкуру. Ён увесь час жыве сваёй кар'ерай — і ваеннай і пасляваеннай. Кожны свой крок ён вымярае думкай аб пасляваенным часе. І нават трапіўшы ў акружэнне, амаль у абдымак смерці ён расцывае сваё становішчы з пазіцыі кар'ера: усё было падрыхтавана для таго, каб вехаць на курсы лейтэнантаў, і ёсць на табе — лёс сапасаў біяграфію (з ярыком «акружэння» не вельмі трапіў на курс).

Білішчынскі знікае ў цемрадзі кожны. Ён застаецца жывым. Відань, дабраўся да снаіх і гэтак жа напораста, як і раней, не смяняючы перал падашчы, прыцягвае дабіваць ібэлага месца ў жыцці. Аповесць заклікае нас да пілнства. Яна востра праблемная. І гэта добра.

А ўвогуле мы маем падстапу патрабаваць ад пісьменніка больш пэўнага слова пра лёс Білішчынскага. Як яго зазначалася, аповесць расказана ад першай асобы — удзельнікам падзей Цімошкіным. Падкрэслім, што расказвае Цімошкін сёння, праз пяцьнаццаць год пасля таго, як усё адбылося. Заўважым, сюжэт высвешчаны ў душы героя цвёрды намерам — выкрыць Білішчынскага, на сумленні якога ляжыць смерць маёра Андрэева, Шарбака і ішчыя подма. Справа, «Толькі б дайсці да снаіх і з зацятай рашучасцю прагнуць і яму кары — і дэля помсты і ў ім справядлівае, — гэтыя рэалістычныя ў адным з апошніх абзацаў аповесці.

Мяркуючы па тым, што Цімошкін здолеў сёння расказаць даўнюю гісторыю, ён ажыццявіў

і гэты Білішчынскі. І тое не залежыць ад таго, ці ад чых ішчэ намаганняў — час і гісторыя дамогучы свайго, чалавек урэшце паўстане перад людзьмі на ўсёй яго праўдлівай сутнасці.

Я ўжо не гавару пра тое, што пісьменнік не растлумачыў нам, скуль у Цімошкіна, хлопца камсамольскага ўзросту, такая «больш-ка-фатэлісцкая» філасофія. — А між іншым гэта элементарнае патрабаванне мастацкай тыпажы. Выклікае пачуццё нягоднасці перш за ўсё тое, што з пазіцыі Цімошкіна, яго думкамі і яго вуснамі пісьменнік спадзяецца выкрыць такую самую агульную з агідных з'яў, як зрадашчыта.

Няроўню бой у карысць Білішчынскага — паськ якое ўражанне пакідае ў расказанай гісторыі. Грышка і не быццам свайго бязвольнага змядзак, ён цынічна, са здымак выкладае перад ім свае паразітычныя погляды, бо ў Цімошкіна самае большае — хапае сілы абавязаць Білішчынскага смяўком ці адваручаю ад яго. Больш таго, ён усяляк намагачыцца знайсці ў характары Білішчынскага, «за што б зачэпіцца», каб павярнуць у чалавек, хоць яму даўно ясна, што зачэпіцца там і няма за што.

Быў такі момант. Білішчынскі кінуў на полі бою рашаюча маёра Андрэева, слухаючы, што той памер у яго на руках. Шарбак, знайшоўшы маёра жывым, выкрыў хлусню нягодніку — і выхадзіў пастава, каб пакараць яго. Але «дэкадэнт» кінуў Цімошкіна да сэрца і ён не даў здзейсніць справядліваю кару.

Незабава пасля гэтага разгарэўся бой з немцамі. Цімошкіну нежэ здолосі, што Білішчынскі забіты, і яму «нават стала брыдка за індэлюю суровасці». А Білішчынскі, аказваецца, проста ўцёк пад шумок.

Самае моцнае пачуццё, якое падае сэрцам Цімошкіна, — крыўда. Дзесяць у мінулым гэта крыўда на Білішчынскага, які не шалавуў дружбы Цімошкіна. Потым яна пераарла ў крыўду на лёс, які наперак жаданню героя ўвесь час адрываў яго з зямляком-нягоднікам. У канцы аповесці гэта была яго крыўда на тое, што так дрэнна прадумана вайна — Білішчынскі застаўся жывым, а «Скварышэў, Кекадзе, Шарбак і мноства другіх нашых хлопцаў, пазасыпаныя снегам, навак асталіся на шырокіх разлогах венгерскіх раўнін».

Уважаючы ўсё, на што Цімошкін закрываў вочы, — а злышчынцы Білішчынскага заўсёды датычылі чысці нашай маралі, урэшце, грамадзянскага і вайсковага абавязку, — думаем: а ці адзін Білішчынскі зрадаў? Ці не бліжэй панімаем мы павінны вымяраць учынк Цімошкіна, які сваймі пераважаннямі па сутнасці сцвярджаў развіццё ідэі? Відань, у аповесці ўсё, як кажучы, стала б на сваё месца, калі б пісьменнік бачыў Цімошкіна менш у такім асветленні. Аднак ён усяляк пераконвае нас, што гэта наш «спрасты чалавек», добры салдат, яшчэ лепшы таварыш.

Мера любі — мера патрабавалянасці! — ці не такой павінна быць зыходная пазіцыя розуму над характарам «спрастага чалавек». І ў тым, што герой аповесці «Зрада» ўзбуляе з сабе аморфную сумесь добрага і зла, гэта пры адсутнасці выразных атрык, бачыцца нам хіснасць творчых прымыслаў празаіка.

У аповесці «Жураўліны крык» і «Зрада», калі параўноўваць іх з зямляцкімі творами празаіка — апаўдальніка, Бываў ралуче ўзросцім майстэрствам псіхалагічнага аналізу. Жываліс яго стаў больш рэалістычным, знікла некаторы ўмоўнасць вобраза, чым вызначалася, напрыклад, апаўдальніце «Смерць чалавек». Скульптурнасць лепшых вобразаў і той і другой аповесці (у «Зрадзе» — Шарбак) — гэта не скульптурнасць помніка, а псіхалагічная выразнасць.

Ды ці не ясна, што панімаем майстэрства пісьменніка не вычэрпаваным патрабаваціям псіхалагічнага аналізу. Скажам пра такі бок справы, як правільны погляд на свет, на падзеі, на ўзаемазвязь чалавек і акалічнасцей. Бываў мае справу з надзвычай складаным у гэтых адноўдзінствах патрабаваціям псіхалагічнага аналізу. Справа аднасна яго права паказваць вайну ў адным і тым жа трагічным аспекце. Пакуль мы маем справу з творами малых жанраў — апаўдальнікамі і кароткімі апавесці, — у аднабокасці мастацкай кар'еры падзей і часу папаражкі пісьменніку, відань, няма падстаў: ён паказвае эпізоды, не прэтануеючы на шматграннае аб'ядуны. Але гэта не знімае праблемы паказу героя як суб'екта, а не толькі аб'екта гістарычных падзей.

Трэба сказаць, што ў апаўдальніц Бываў быў бліжэй да вырашчэння гэтай задумі. У аповесці, нааддзі «Зрадзе», загучалі надзвычайны ноты, якія часам ствараюць адлучнае асуджэння гору перад воляй лёсу. І жніцце і мужныя ўчынк не ўспрымаюцца ў перспектыве ўсёгалінай барацьбы. Пісьменнік як бы іштучна абразвае іні, што зываючы групу з'яўляў і для псіхалагічных назіранняў людзей з усёй арміяй.

Пастаноўка актуальных грамадскіх і маральна-этычных праблем у творах пра мінулы вайну, імкненне праўдыва паказаць душы простага свецкага чалавек і абставінах смяротнай барацьбы з ворагам вядуць да сапраўдных мастацкіх дабыткаў толькі тады, калі не губляецца гераічны падаст той эпохі. Мала гэтага — калі ўся сіла накіравана на тое, каб раскрасіць ідэяльна вытокі гераізму. Вайна аб'ядула росту свецкаму простаму чалавеку. І трэба паказваць яго на ўвесь рост.

Дзень тэхнічнай кнігі на заводзе

У цяжкім становішчы апынуліся члены савета сярброў кнігі Мінскага падшпінкавага заводу і работнікі магазіна навукова-тэхнічнай кнігі. Ём сапраўды можна было толькі паслачуваць.

— Англа-рускія тэхнічныя слоўнікі маеце? — Даламожнік па фізіцы патрабне. — А мне гісторыя КПСС. Прывезлі? — Без «Прамысловай электратэхнікі» ніяк не абысціся. Есць яна ў вас?

І вось гэтыя: «мне патрабны», «ці маеце», «ці прывезлі» можна было пауць лельз не ад кожнага трэцяга пакупніка. А іх 23 чэрвеня было на заводзе надзвычай многа. Якраз быў канец першай змянш, ішлі рабочыя на другую змену. Як ніколі дарэчы быў кніжны кірмаш, што наладзіў камсамольна-кнігалюбы падшпінкавага заводу ў гонар Дня свецкай моладзі.

Дружба камсамольцаў з магазінам навукова-тэхнічнай кнігі даўня. Яшчэ ў мінулым годзе быў праведзены першы кніжны кірмаш. Тады на завод прывезлі палітычную, мастацкую і тэхнічную літаратуру. А сёння вырашана і правесці Дзень кнігі па машынабудаванні. Работнікі тэхнічнай заводскай бібліятэкі разам з членамі савета сярброў кнігі і работнікамі магазіна імкнўліся падабраць літаратуру выключна па машынабудаванні. Г. э. т. такую, якая бліжэй да профілю вытворчасці прадпрыемства.

— Ды хіба ўсё ўлічыш,— заклікала гаворыць Тацяна Макарава — аператар машына-лічальнай станцыі заводу. У не голасе ачуваець нейкі асаблівы тон і зной свой апад і за яго людзей.— Бачыце, як хутка растуць «заяўкі». Толькі паспявай запісваць. Рабочыя ўжо навукова-тэхнічнай патрабна граматыка англійскай мовы, а Бываў з інструментальнага цэху—даведнік па элементарнай матэматыцы.

— Ну як тут улічыць усё патрабны,— смеюцца працягае яна, — калі нашаму Нарквепу з інструментальнага падаў «Даведнік садавода», а Бываўзе з кавальскага цэху—кніжку па самаба...

Як член савета сярброў кнігі заводу, Тацiana Макарава, старшая запісае ўсе заяўкі і адразу ж гаворыць: «Гэтыя заяўкі заўраж прыходзіць. Гэтыя кніжкі пастараемса для вас прывезці».

Але многія рабочыя, тэхнікі, інжынеры пакінулі кніжны кірмаш задаволеныя. Яны набылі сабе патрабную літаратуру. На здымку вы бачыце, як «бойка» ішоў гандаля кнігай. Недахопу ў пакупніцка не было. Рабочы Сідрычкі з аўтаматна-танкавага цэху даўга гартуў кніжку «Савецкі аўтамобіль», разглядаў схем, малюнк, уважліва чытаў змест яе. А пасля куніў яе. Слесар-лякальшчык Себішчук набыў кніжку «Рукавыя маторы».

Вельмі задаволены быў работнік электралабараторыі Віктар Доўбя. Нарэшце, яму ў рукі трапіў «Даведнік радыёаматара». А яшчэ ён хацеў набыць сабе аль-

ПРАЦЯГАЕМ РАЗМОВУ АБ ПРЫКЛАДНЫМ МАСТАЦТВЕ

Зграбна, прыгожа, утульна

Інтэр'ер сучаснага жылля складаецца з комплексу прадметаў быту, да якіх адносяцца: мэбля, тканіны, асветляльныя апаратура і г. д. Афармленне інтэр'ера і яго эстэтычны асаблівы вызначаны, перш за ўсё, архітэктурнай. У нашы дні будуюцца кватэры для адной сям'і масавымі індустрыяльнымі метадамі. Гэта і вызначыла новае аблічча архітэктурнага збудаванняў.

Асноўным паказальнікам якасці жылля, а таксама мэблі і ішчы рэчаў інтэр'ера, становіцца іх інжынерная рацыянальнасць. Сёлетэ толькі ў нашай рэспубліцы будзе пабудавана 45 тысяч кватэраў новага тыпу, якія неабходна запобіць мэбляю і ішчымі рэчамі інтэр'ера ў дастатковай колькасці і добрай якасці. Толькі прагрэсіўная тэхналогія можа забяспечыць масавыя вытворчасці вырабаў пры высокай якасці і невязкай цане.

Унікальна неабходнасць стварыць такія віды мэблі і ішчы рэчаў інтэр'ера, каб яны адпавядалі новым умовам на канструкцыі і ў той жа час былі па-навомай мастацкі асэнсаваны. Ужо многае віданоўна мяняецца. Але ўсё ж яшчэ ёсць шмат рэчаў, якія выпускаюцца нашай прамысловасцю па старых непрагодных эталонах. Яны засталіся ад дарэвалюцыйнага перыяду як перажыты буржуазна-купецкага густу. Большая частка вырабаў выпускаецца як кампраміс старога і новага. Адны мэблявыя прамысловасць робяць яшчэ многа ішчыных і ішчыных рэчаў. Мала выпускаецца малагабарытных набораў мэблі, якія адпавядаюць сучасным патрабаваціям расельніцтва.

Абсталяванне сучаснага жылля павінна быць аднаго мастацкага напрамку. Цяпер жа мэбляная прадукцыя выпускаецца вельмі

НАШЫ САМАЗВАЛЫ ЗА РУБЯЖОМ

З канвеера беларускага аўтававода ў Жодзіна сышла чарговая партыя 25-тонных аўтамабіляў, якія накіроўваюцца на экспарт. Ім адкрыты шлях у Аб'яднаную Арабскую Рэспубліку.

Гарачы клімат гэтай краіны прад'яўляе асаблівыя патрабаваці на да эксплуатацыйных якасцей машын. Аўтамабілебудавнікі ўлічылі гэта. На машынах устаноўлены спецыяльныя вырабленыя матары, выкарыстана асоба гума, трывалыя фарбы, многія дэталі пакрыты нікелем. Цяпер на будаўніцтве вышыннай Асуанскай пласціны працуе звыш 70 савецкіх звышжэжкіх аўтамабіляў. Азгрукка іх на гэтую будолю працягваецца.

Датэрмінова выканалі беларускія аўтамабілебудавнікі заказ дружалюбнай Кубінскай Рэспублікі. Туды ў чэрвені паслана 10 самозваваў-гігантаў. Партыя гэтых машын была адпраўлена таксама ў Чэхаславацкую Сацыялістычную Рэспубліку.

ТАННЕЙ І ЛЕПШ

Розныя віды буйнаблочных матэрыялаў з лёгкага бетону атрымліваюць будаўнікі нашай рэспублікі. Ці даўно быў навіной селітабетон? Гэты адносна лёгкі, трывалы і танны будаўнічы матэрыял дабіва панінуў зладу сабе агульнапрынятую цаглу. Цяпер на змену селітабетону прыйшоў аглапарытселітабетон.

Многім вядома перавага буйнаблочнага і буйнапаленага будаўніцтва. Выкарыстанне лёгкіх бетонаў дазваляе значна памяншыць таўшчыню сцен, што ў сваю чаргу дэ магчымае класіфікацыю больш лёгкіх фундаментаў, змяншае затраты працы і часу на ўзвядзенне будынкаў.

Вось гэтым патрабаваціям і аднаўдзана аглапарытселітабетон, тэхналогія вытворчасці якога паліпавя распрацавана на эксперыментальнай базе Рэспубліканскага навукова-даследчага інстытута будаўнічых матэрыялаў.

У склад лёгкага бетону ўваходзіць вапна, кварцавы пясок, прыродны гіпс і аглапарыт, які з выгледу падобны на шчаблені. Нетыр беларускіх зямель маюць вельмі зарныя запасы гэтых матэрыялаў.

У адным з мікрараёнаў сталіцы рэспублікі пачалася будаўніцтва псіхавароўскага шасцідзясцінаватэрнага жылга дома з буйных блокаў аглапарытселітабетону. У адрозненне ад дэталей з шыньнага селітабетону блокі з новага будаўнічага матэрыялу каштуюць значна танней, таўшчыня іх зменшана на дзесяць сантыметраў, знізілася аб'ёмная вага і палепшыліся тэхналагічныя якасці.

Я. КАЛЯДА. Э. РЫСАЕВ.

У піянерскіх лагерах Гомельскага шклозавода пабывалі прызані і пазты Гомельскага літаратурнага аб'яднання. Яны прачталі школьнікам вершы і апаўдальнікі, напісаныя для дзяцей. На здымку: пісьменнік Міхась Даніленка дае аўтографы піянерам. Фота Ф. Рамавава. Фотажурнік БЕЛТА.

МАЛАДЫЯ ГАЛАСЫ

Нясвіжская раённая газета «Чырвоны сцяг» рэгулярна друкуе творы пачынаючых паэтаў.

Каласнік сельгасарцелі імя Сталіна Іван Гурбан у мінулым годзе змясціў у газеце кал дзвядцці вершаў пра калгаснае жыццё.

Сярод пачынаючых паэтаў, якія выступляюць у газеце, — Юрыі Арбіткер, Міхел Касцюковіч і ішч.

Літаб'яднаннем пры рэдакцыі кіруе паэт Пяўлук Прануза.

І. ТАРТАКОЎСКІ.

За кароткі час

Адначасу ў Жыткавіцкі раённы аддзел культуры паступіла скарга на дрэннае кінаабслугоўванне насельніцтва Дзякавіцкага сельскага Савета. Кінамеханік Сяргей Муравічкі, даведаўшыся пра гэта, рашыў пераесці прадаваца на кінаперасоўку Дзякавіцкага сельсавета. За кароткі час ён наладзіў работу ў Дзякавіцкім, затым перайшоў на другі адстаючы ўчастак — у Людазненічы. Сяргей Муравічкі прысуджаны пераходны вымпел аддзела культуры «Лепшы кінамеханік раёна».

Э. ГАЛУБЦКІ.

Васіль Вітка

Калінавы цвет

Хведар Жычка

Стой на вахце, сэрца

Вокладкі новых кніг, якія выйшлі ў Дзяржаўным выдавецтве БССР. «Паперка» В. Вітка, «Калінавы цвет» А. Дзержынскага, «Паў самія вогні» І. Дуброўскага і «Стой на вахце, сэрца» Х. Жычка.